

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. május 18.

KÖZGAZDASÁGI ALAPISMERETEK (ELMÉLETI GAZDASÁGTAN)

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2016. május 18. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Fontos tudnivalók

A feladatlap összetett, amelyet a különböző feladattípusok szerint részekre bontottunk. A kidolgozásnál vegye figyelembe a feladattípushoz tartozó *dőlt betűvel* szedett tájékoztatót is! Megoldásainál kövesse a feladat utasításait! Maximális pontot csak akkor kaphat, ha minden részkérdésre válaszolt.

Kidolgozásait és válaszait a feladatlapon kell rögzítenie. Piszkozatot pótlapon készíthet.

Ha a megoldáshoz is szüksége van pótlapra, ezt jelölje meg az adott feladatnál!

Az ábrák előkészítésénél használhat ceruzát, de a végső megoldást tollal rögzítse!

A pontos ábrázolás érdekében használjon vonalzót!

A számítások elvégzéséhez szöveges adatok tárolására és megjelenítésére nem alkalmas zsebszámológép használható.

Munkájához sok sikert kívánunk!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Választásos, egyszerű, rövid választ igénylő feladatok

Feleletválasztás (6 · 2 = 12 pont)

Egy-egy állítás teljessé tételéhez 4 válaszlehetőséget adunk meg, de közülük csak egy helyes. A többi változat vagy csak részigazságot tartalmaz, vagy teljesen hibás. **Válassza ki a helyes választ betűjelét, és írja a feladatok előtt lévő táblázatba a megfelelő sorszám alá!**

Figyelem! Csak egy-egy helyes választ fogadunk el. Nem egyértelmű vagy egynél több megjelölés esetén nem adunk pontot.

						Elért pontszám	
1.	2.	3.	4.	5.	6.		

- Tegyük fel, hogy az A termék árnövekedése miatt egy másik B termékből növekszik az értékesített mennyiség. Ebből arra következtethetünk, hogy**
 - az A termék iránti kereslet rugalmatlan, a B termék iránti kereslet rugalmas.
 - a két termék kereszt-árrugalmassága negatív előjelű, ezért a két termék kiegészítő termék.
 - a két termék kereszt-árrugalmassága pozitív előjelű, ezért a két termék helyettesítő termék.
 - az A termék alacsonyabb rendű, a B termék luxusjóság.
- Amennyiben egy adott tényező mennyiségnél meghatározott átlagtermék 4, és a határtermék 2, akkor a termelési függvény**
 - gyorsuló szakaszán termel a vállalat.
 - maximális pontjában termel a vállalat.
 - csökkenő szakaszán termel a vállalat.
 - csökkenő hozadéki szakaszán termel a vállalat.
- Az egyéni munkakínálati függvény visszahajló, mert**
 - a magas órabér mellett a munkabér nagyobb hasznosságú, mint a szabadidő.
 - a magas órabér mellett a munkavállaló a szabadidőt többre értékeli, mint a munkabért.
 - minimális órabérnél mindig az előírt törvényes munkaidő jelenik meg kínálatként.
 - alacsony órabérért nem érdemes a szabadidőt feláldozni.
- Melyik állítás írja le helyesen az árszínvonal meghatározását?**
 - Azt mutatja meg, hogy egységnyi jövedelemből hány terméket lehet vásárolni.
 - Azt mutatja meg, hogy hogyan változik az infláció egyik évről a másikra.
 - Az a mérőszám, amelyet a termékek és szolgáltatások árának súlyozott átlagaként számíthatunk ki.
 - Az inflációs rátának megfelelő mérőszám.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. A költségvetés akkor deficitese, ha az állam folyótétel számláján található számadatokra érvényes a következő összefüggés:

- a) $G+TR-T < 0$
- b) $G+T+TR > 0$
- c) $G+TR-T > 0$
- d) $T > G+TR$

6. Ha egy gazdaságban a forgalomban lévő pénzmennyiség emelkedik, akkor változatlan pénzkeresleti elemek esetén a pénzpiaci egyensúly

- a) a korábbinál magasabb kamatláb mellett jön létre.
- b) a korábbinál alacsonyabb kamatláb mellett jön létre.
- c) a korábbival azonos kamatláb mellett jön létre.
- d) az egyensúlyi kamatláb bármilyen irányban változhat.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Szöveges (kifejtendő) feladatok

1. Igaz-hamis állítások (6 · 3 = 18 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

Az alábbiakban felsorolt megállapításokról el kell döntenie, hogy igazak vagy hamisak. Kérjük, hogy az állítások elé írt I (igaz), illetve H (hamis) betűvel jelezze döntését! Áthúzott betűjeleket vagy nem egyértelmű jelöléseket nem fogadunk el.

FIGYELEM! VÁLASZÁT INDOKOLNIA IS KELL. A jelölésért önmagában nem jár pont, csak a szöveges indoklással ellátott válaszokat értékeljük. Minden helyes indoklás 2 pontot ér.

- 1) Rugalmatlan keresletű jószág árnövekedése esetén a jószágból vásárolt mennyiség úgy fog változni, hogy a fogyasztó kiadása növekedni fog.

3 pont	
--------	--

- 2) Az árbevétel és az explicit költség különbsége kisebb, mint a számviteli profit.

3 pont	
--------	--

- 3) Ha egy termék pótlólagos előállítás esetén az MSB nagyobb, mint az MSC, miközben az $MC=MR$ feltétel teljesül, akkor társadalmi szempontból a termelés bővítése nem kívánatos.

3 pont	
--------	--

- 4) Ha egy gazdaságban a külföldről érkező elsődleges jövedelmek meghaladják a külföldre utalt elsődleges jövedelmeket, akkor a GDP nagyobb, mint a GNI.

3 pont	
--------	--

- 5) Ha egy gazdaságban a kivetett adók nagysága meghaladja a transferek nagyságát, akkor a költségvetés biztosan deficitese lesz.

3 pont	
--------	--

- 6) A folyó fizetési mérleg hiánya külföldi tőke bevonását teszi szükségessé.

3 pont	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Elért pontszám	
---------------------------	--

2. Kiegészítés (4 pont)

Valamely gazdasági szereplő szempontjait mérlegelve választani kell két különböző alternatíva között. Döntésének eredményét, valamint a mérlegelésnél figyelembe vett mérőszámot kell meghatározni és beírni a megfelelő helyre.

Össze kell hasonlítani két különböző alternatívát, és a ki kell választania azt, amelyik a gazdasági szereplő/döntéshozó számára kedvezőbb. A döntés meghozatalánál vegye figyelembe a következőket:

- a döntésnél a táblázatban szereplő információkat kell összehasonlítani, az egyes alternatívák minden más szempontból teljesen azonosnak tekinthetők,
- a két különböző lehetőséget azonos mérőszám alapján kell összehasonlítani, és ezt a mérőszámot meg is kell neveznie
- mindegyik kérdésnél azt tekintjük kedvezőbb lehetőségnek, amely a döntéshozó számára nagyobb eredmény elérését biztosítja.

Válaszoljon az alábbi kérdésekre! Először állapítsa meg a döntés/választás alapját jelentő mérőszámot, majd ennek segítségével válassza ki a kedvezőbb lehetőséget!

Egészítse ki a táblázatokat a kérdésre adott válaszai alapján!

2.1. Melyik beruházást érdemes megvalósítani?

Ismert adatok		Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)	A kedvezőbb lehetőség betűjele
X	Y		
Vételár: = 10 000 000 forint	Vételár: = 12 000 000 forint		
Tőkésített érték: = 8 000 000 forint	Nettó jelenérték: = 100 000 forint		

2.2. Milyen célra hasznosítsuk a termőföldet?

Ismert adatok		Mérőszám (megnevezés vagy a betűjele)	A kedvezőbb lehetőség betűjele
X <i>(pl. gyümölcs)</i>	Y <i>(pl. gabona)</i>		
Tényező-határtermék: = 2 tonna/hektár	Tényező-határtermék: = 3 tonna/hektár		
Határtermék-bevétel = 120 000 forint/hektár	A termék egységára =43400 forint/tonna		

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Elért pontszám	
-------------------	--

3. Párosítás (4 pont)

Párosítsa össze az alábbi csoportokat a megadott szempont szerint, és töltsse ki a táblázatot!

Állapítsa meg, hogy az egyes tényezők változása milyen hatással jár a fogyasztási függvényre! Párosítsa össze a számmal jelzett eseményeket a fogyasztási függvény változásának megfelelő következménnyel!

Írja a megfelelő betűjelet a sorszámmal tartozó oszlopba! (Figyelem, egy betűjel többször is ismétlődhet!)

ESEMÉNYEK

Példa: A fogyasztási határhajlandóság csökken

- 3.1. Az autonóm fogyasztás növekszik, és a fogyasztási határhajlandóság nő
- 3.2. Az autonóm fogyasztás növekszik, és a megtakarítási határhajlandóság nő
- 3.3. Változatlan autonóm fogyasztás és fogyasztási határhajlandóság mellett egyösszegű adót kell fizetni a jövedelemből
- 3.4. Változatlan autonóm fogyasztás és fogyasztási határhajlandóság mellett 10 százalékos jövedelemadót kell fizetni.

KÖVETKEZMÉNY

- A) a függvény függőleges tengelymetszete növekszik, meredeksége csökken
- B) a függvény függőleges tengelymetszete növekszik, meredeksége szintén növekszik
- C) a függvény függőleges tengelymetszete csökken, meredeksége növekszik
- D) a függvény függőleges tengelymetszete nem változik, meredeksége csökken
- E) a függvény függőleges tengelymetszete csökken, meredeksége változatlan

Az események sorszáma	<i>példa</i>	3.1.	3.2.	3.3.	3.4.
A fogyasztási függvény változása	<i>D</i>				

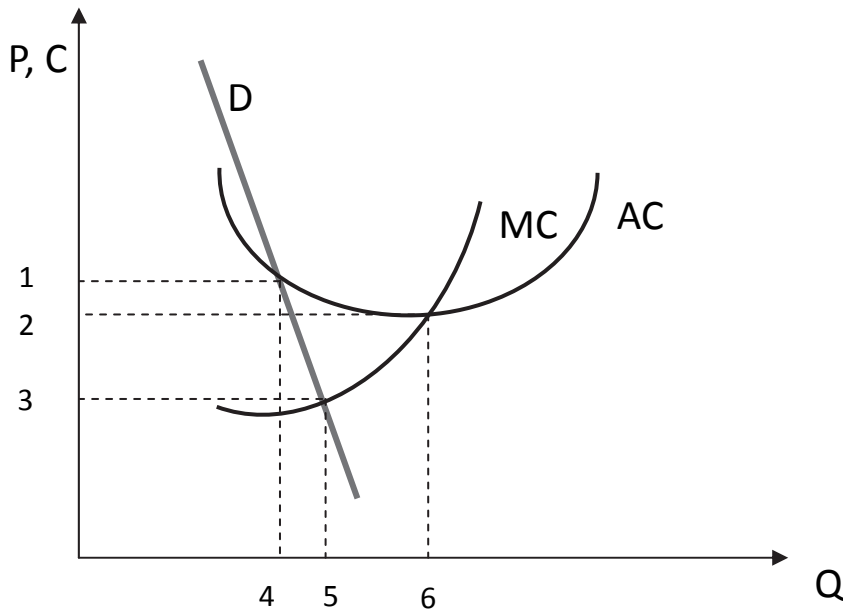
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Elért pontszám	
-------------------	--

4. Összehasonlítás (7 pont)

Egy természetes monopólium állami árszabályozásának különböző lehetőségeit kell összehasonlítani a megadott szempontok szerint.

Tegyük fel, hogy egy ágazatban természetes monopólium működik, piaci kereslet és a költségek viszonya a következőképpen jellemezhető:

4.1. Jellemezze a **fizetőképes kereslet kielégítését biztosító termelés mellett** a költségek alakulását! *Egészítse ki helyes állításokká az alábbi mondatokat! (Írja a kipontozott részre a megfelelő dőlt betűs kifejezést!)*

- A) A termelés bővülésével az átlagköltség
(növekszik/csökken/változatlan marad).
- B) A határköltség (kisebb/nagyobb/ugyanakkora), mint az átlagköltség.

4.2. Tegyük fel, hogy az állam a jóléti veszteségek csökkentése érdekében árszabályozást vezet be, és a **piaci árat a határköltséggel megegyező szinten** állapítja meg. Mennyit fog termelni a monopólium ilyen ár mellett? Válassza ki a termelt mennyiséget (Q_2) és az árat (P_2) a számokkal megadott lehetőségek közül!

Írja be a mennyiség és az ár betűjelét a kiválasztott számhoz tartozó üres mezőbe!

1.	2.	3.	4.	5.	6.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- 4.3. Egészítse ki az ábrát egy olyan négyszöggel, amely ennél a piaci helyzetnél a monopólium által realizált nyereséget/veszteséget ábrázolja! (Vonalkázza be a megrajzolt négyszög területét!)
- 4.4. Hogyan módosulna a piaci helyzet és a monopólium profitja akkor, ha az állam **az átlagköltséggel megegyező árat** írna elő? Mérlegelje ennek az állami döntésnek a hatásait, és egészítse ki helyes állításokká az alábbi mondatokat!
Írja a kipontozott részhez a megfelelő dőlt betűs kifejezést!
- A) Ez a hatósági ár (*kisebb/nagyobb/ugyanakkora*), mint az adott termeléshez tartozó határköltség. Ilyen ár mellett a monopólium értékesítésből származó bevétele (*kisebb/nagyobb/ugyanakkora*), mint az összköltsége.
- B) Ebben a helyzetben a monopólium költségeinek megtérülése érdekében (*szükséges/nem szükséges*) állami támogatást nyújtani.
- C) A fogyasztók szempontjából a piaci helyzet változása (*kedvező/kedvezőtlen/közömbös*) az előzőhöz képest, mert most az ár (*alacsonyabb/magasabb/ugyanakkora*), a kínált mennyiség pedig (*több/kevesebb/ugyanakkora*) lenne, mint a határköltséggel egyező ár esetén.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Elért
pontszám

5. Elemző, értékelő feladat (7 pont)

A munkaerőpiac makroökonómiai összefüggéseit felhasználva ki kell egészíteni a táblázatot, és értékelni kell az egyes kategóriák közötti összefüggéseket.

Az alábbi táblázat Magyarország foglalkoztatási statisztikáit összegzi a 2011–2013-as időszakra. A táblázat néhány cellájának adata hiányzik.

Időszak	2011	2012	2013
Foglalkoztatott (ezer fő)	3812		3938
Munkanélküli (ezer fő)	468	475	
Gazdaságilag aktív (ezer fő)			4387
Gazdaságilag nem aktív (ezer fő)		3303	
15–74 éves népesség (ezer fő)	7676	7656	7630

Forrás: KSH. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása (1998–2013)
http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qlf001.html

- 5.1. Egészítse ki az aktív népesség adatsorát a népességcsoportok között fennálló összefüggések alapján! Válassza ki az alábbi számok közül a megfelelő értékeket, és írja be a táblázat „**gazdaságilag aktív**” elnevezésű sorába!

4280	3396	3243	3878	449	4353
------	------	------	------	-----	------

- 5.2. A táblázatban szereplő alapadatokból az elemzésekhez különböző mérőszámokat/rátákat határozhatunk meg. A fenti táblázatból a következő mérőszámokat számítottuk ki:

Mérőszámok (%)	2011	2012	2013
A	55,8	56,9	57,5
B	10,9	10,9	10,2
C	49,7	50,6	51

Azonosítsa az egyes mérőszámokat, majd egészítse ki az alábbi táblázatot! Írja be a megfelelő helyre a hiányzó betűjelet, megnevezést, a számítás módját és az évszámnak megfelelő kiszámított mérőszám értékét is! A táblázat első sorában dőlt betűvel mutatunk egy példát.

Betűjel	A mérőszám neve	Számítás módja	A mérőszám számszerű értéke	
			év	adat
<i>C</i>	<i>Foglalkoztatási ráta</i>	<i>A foglalkoztatottaknak a népességhez viszonyított aránya</i>	2012	50,6
			2011	10,9
	Aktivitási ráta		2013	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5.3. Értékelje a munkaerő-piaci folyamatokat jellemző állításokat, és állapítsa meg, hogy melyik tükrözi helyesen a kategóriák közötti összefüggéseket, és melyik hibás! Írja a megfelelő minősítést az üres oszlopba!

Sorszám	Összefüggés	Igaz-hamis
A)	Az aktivitási ráta csökken, ha a nők jelentős számban tartósan kilépnek a munkaerőpiacról gyermekgondozás végett.	
B)	Az aktív népesség növekszik, ha a foglalkoztatás csökkenése miatt a munkanélküliek száma növekszik.	
C)	Ha a munkanélküliségi ráta csökken, akkor a foglalkoztatási ráta biztosan nő.	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Számítást, ábrázolást igénylő feladatok

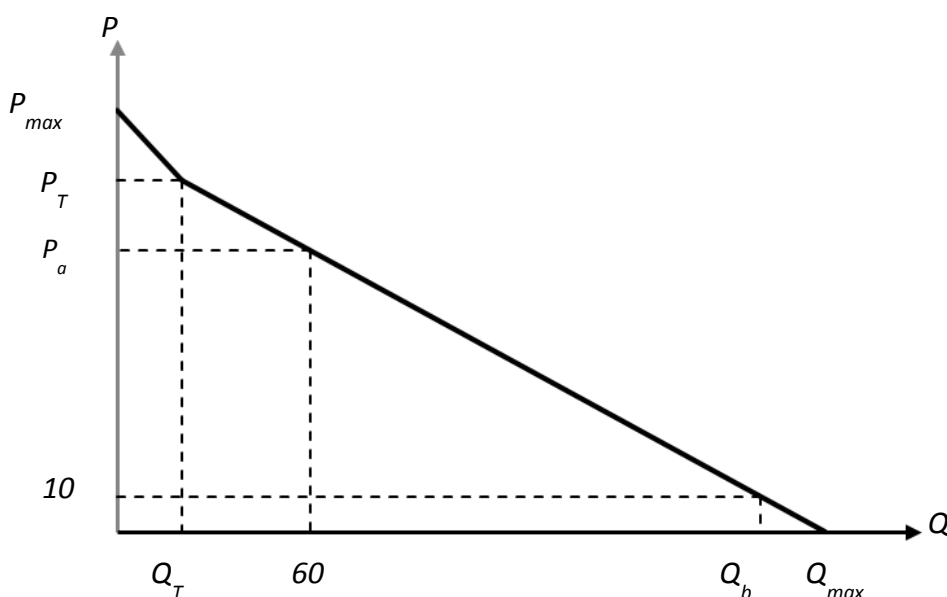
Az egyes feladatoknál megfogalmazott pontos utasítás szerint járjon el: végezze el a szükséges számításokat, és/vagy készítse el a feltételekhez illeszkedő ábrákat! Válaszait a feladatban szereplő rész kérdés sorszámával jelölje meg! A számítási feladatoknál nem elegendő az eredmények felírása; a számítás elméleti alapjait, az alkalmazott képleteket is rögzítse a feladatlapon!

Elért pontszám	
-------------------	--

6. feladat (12 pont)

Egy termék piacán csak 2 fogyasztó van jelen. Az 1. fogyasztó egyéni keresleti függvénye: $P = 100 - q_1$, a 2. fogyasztóé: $P = 120 - q_2$, ahol P a piaci árat, q_1 és q_2 a fogyasztó által keresett mennyiséget jelöli.

Az alábbi ábra a két fogyasztó együttes keresleti függvényét ábrázolja. A függvény néhány nevezetes pontját megjelöltük.

6.1. Számítsa ki az egyes betűjelek számszerű értékét az ismert összefüggések és az ábrán látható jelzések alapján!

Töltse ki az alábbi táblázatot!

Sorszám	A betűjel megnevezése	A betűjelhez tartozó mennyiség
1)	Az első fogyasztó rezervációs ára (p_{1m})	
2)	A második fogyasztó rezervációs ára (p_{2m})	
3)	A piaci keresleti függvény függőleges tengelymetszete P_{max}	
4)	A piaci keresleti függvény vízszintes tengelymetszete Q_{max}	
5)	Az ár nagysága a piaci kereslet töréspontjában P_T	
6)	A keresett mennyiség nagysága a piaci kereslet töréspontjában Q_T	
7)	A piaci ár nagysága 60-as kereslet esetén P_a	
8)	A piaci kereslet nagysága 10-es piaci ár esetén Q_b	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6.2. Írja fel a piaci keresleti függvény egyenletét!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Elért pontszám	
-------------------	--

7. feladat (12 pont)

Tegyük fel, hogy rövid távon egy bt. tevékenységének egyetlen változtatható termelési tényezője a munka. Tudjuk, hogy a bt. a termékpiacon, valamint a munkapiacon is tökéletesen versenyző. Gazdálkodásának feltételei és adottságai a következők:

- a munka határtermékfüggvényének egyenlete: $MP_L = 50 - L$
- az átlagtermékfüggvény egyenlete: $AP_L = 50 - 0,5L$
- az átlagos fix költség az $AFC = \frac{6000}{q}$ függvénnyel jellemezhető
- a termék piaci ára $p = 40$ forint
- a munka egységára $P_L = 1200$ forint/óra

- 7.1. Számítsa ki, hogy mennyi munkát alkalmaz és mennyit termel a bt., ha profitját maximalizálja!
- 7.2. Számítsa ki az elérhető profit nagyságát!
- 7.3. Tegyük fel, hogy megváltozik a munkaerő ára, és ez együtt jár a termék piaci árának változásával is. A bt. újra optimalizálja helyzetét, az új helyzetben elérhető profit nagysága **804**, miközben az átlagtermék **41** terméknek felel meg. Határozza meg az új munkabér nagyságát, a termelés összköltségét és az új termékárát!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. feladat (10 pont)

Elért pontszám	
-------------------	--

Egy négyszereplős gazdaság folyótétel számláiról ismertek az alábbi adatok:

- A vállalati szektor $W = 480\ 000$ bért fizet a háztartásoknak.
- A háztartások megtakarítása $S_H = 20\ 000$.
- A vállalatok megtakarítása $S_V = 140\ 000$.
- Az állami megtakarítás: $S_A = -15\ 000$.
- A külföld megtakarítása $S_K = 5\ 000$.
- A vállalatok $T_V = 80\ 000$ egységnyi adót fizetnek és $TR_V = 6000$ állami transzfert kapnak.
- A háztartások $T_H = 15\ 000$ egységnyi adót fizetnek és $TR_H = 10\ 000$ transzfert kapnak.

A fentiek alapján határozza meg a következőket:

- 8.1. a fogyasztás (C),
- 8.2. a beruházás (I),
- 8.3. a kormányzati vásárlások (G),
- 8.4. a külkereskedelmi mérleg egyenlege ($X-IM$) és
- 8.5. a bruttó hazai termék (Y) értékét!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

9. feladat (14 pont)

Elért pontszám	
---------------------------	--

Egy négyzereplős gazdaságban az alábbi adatok ismertek:

Az adók értéke $T = 800$, a transzferek értéke $TR = 600$, a beruházás $I = 900$, a kormányzati vásárlás $G = 1200$. A nemzetközi kapcsolatokat az autonóm export és a rendelkezésre álló jövedelemtől függő import jellemzi. Az export $X = 1300$ Az importfüggvény:

$$IM(Y_{di}) = 420 + 0,1Y_{di}$$

Ezen kívül tudjuk, hogy ha a jövedelem értéke $Y_1 = 10\,000$, akkor a fogyasztás: $C_1 = 9\,440$, valamint ha a jövedelem értéke $Y_2 = 12\,000$, akkor a fogyasztás $C_2 = 11\,040$.

- 9.1. Írja fel a fogyasztási függvény egyenletét a rendelkezésre álló jövedelem függvényében!
- 9.2. Számítsa ki az egyensúlyi jövedelmet, a költségvetés egyenlegét és a külkereskedelmi mérleg egyenlegét!
- 9.3. A magas munkanélküliség csökkentése érdekében a kormányzat költségvetési intézkedéseket alkalmaz. Mekkora jövedelemváltozást eredményez a nyitott gazdaságban, ha a kormányzat az állami vásárlásokat **260**, az autonóm adókat **200** egységgel megnöveli?
Számítsa ki a nyitott gazdaságban az új feltételeknek megfelelő egyensúlyi jövedelmet!

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

témakör	a feladat sorszáma	maximális pontszám	elért pontszám	a témakör maximális pontszáma	a témakör elért pontszáma
Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok	Feleletválasztás 1–6.	12		12	
Szöveges (kifejtendő) feladatok	1. Igaz-hamis állítások	18		40	
	2. Kiegészítés	4			
	3. Párosítás	4			
	4. Összehasonlítás	7			
	5. Elemző, értékelő feladat	7			
Számítást, ábrázolást igénylő feladatok	6. feladat	12		48	
	7. feladat	12			
	8. feladat	10			
	9. feladat	14			
Az írásbeli vizsgarész pontszáma				100	

javító tanár

Dátum:

	pontszáma egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
Választásos, egyszerű rövid választ igénylő feladatok		
Szöveges (kifejtendő) feladatok		
Számítást, ábrázolást igénylő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: